

Source sheet for TGS #44 "Holy Names and their Uses"

- (1) אל תעלה על דעתך הזייתם של כותבי הקמיעות והשמות אשר הם בודים, שאתה שומע מפיהם או מוצא בספריהם האוויליים. שמות אלה אינם מצביעים על שום עניין כלל. הם קוראים אותם שמות וטוענים שהם צריכים קדושה וטהרה ושהם עושים נפלאות. כל הדברים האלה הם סיפורים שלא ראוי לו לאדם שלם לשמעם, כן שכן להאמין בהם (מו"נ ח"א פס"א)
- (2) שכל התורה כלה שמותיו של הקב"ה ובכל פרשה ופרשה יש בה שם שבו נוצר הדבר או שנעשה בו או שנתקיים אותו ענין בו. ויש במקצת זה ספר, והוא הנקרא שמוש תורה, שמפרש בפרשות שמוש כל אחת מהן והשם היוצא ממנה והיאך יוצא ממנה והיאך משתמשים בו, אבל יש לנו קבלה שיותר ממה שכתוב בספר ההוא הם שמות – כל התורה כלה מבראשית ועד לעיני כל ישראל כולם שמות, כגון שתאמר בראש יתברא אלהים או כיוצא בזה... ודבר נודע לרבים כי מפסוקי ויסע ויבא ויט... יוצא שם של שבעים ושתים אותיות שבו משתמשין חסידי הדורות היודעים אותו להמית ולהחיות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע (רמב"ן, דרשת תורת ה' תמימה)
- (3) רבותינו אומרים אמר הקב"ה אני יי הוא שמי, מה אני בורא עולמות ומחריב עולמות אף שמי בורא ומחריב עולמות (פסיקתא דר"כ, כא ח)
- (4) ובגלל מניעות ציורו בשכל ודמויו במחשבה מצאנו את הכתב מייחס רוב תהלותיו ושבחיו אל שם הבורא... כי לא נתברר מענינו במחשבתנו אחר מציאותו זולת שמו הנעלה והמרומם בלבד, אבל עצמותו ואמתת ענינו אין ציור ולא דמות ולא דמיון לכך במחשבתנו ורעיונו. ולפיכך שמותיו חוזרים הרבה בספריו ובספרי נביאיו, כי אין אנו משכילים ממנו זולת מציאותו ושמו (חזה"ל, שער הייחוד פ"י)
- (5) רצה ית"ש להיות נקרא בשם כדי שיוכלו ברואיו להתעורר אליו ולקרוא אותו להזכירו ולהתקרב אליו. והנה ייחד לכבודו השם המיוחד ואמר עליו זה שמי לעולם וכו' והוא השם שנקרא בו ע"ש הכבוד בעצמו כפי מה שרצה ליקרא בשם ואמנם כפי כל פרטי השפעותיו רצה ונקרא בשמות שונים. והנה גזר וחקק שבהזכיר ברואיו את שמו ימשך להם ממנו הארה והשפעה וכענין שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך. ואולם כפי השם שיזכירוהו ויקראוהו בו כך תהיה ההשפעה הנמשכת על ידי ההזכרה ההיא פי' כי השפעה שתמשך תהיה ממין אותה ההשפעה שעל סודה נתיחס לו ית' השם ההוא. ואמנם בהמשך השפעה תולד בהכרח התולדה המחוקקת לה ויתפשט הענין בכל ההשתלשלות מן הראש ועד הסוף... והנה בכלל ההשפעות שגזר שימשכו ממנו ית' סידר שימשכו השפעות שבהגיעם למי שיקבלם יבוטלו בכחם גבולות מגבולות הטבע כמ"ש ויתקשר האיש ההוא עם הנמצאים הרוחנים ותגיע לו ידיעה והשכלה למעלה מההשכלה האנושית וענינים אחרים ענפי שרש זה והוא ענין מדריגות הרה"ק והנבואה וכמ"ש לפנים עוד בס"ד והנה גזר שהמשכת ההשפעות האלה ג"כ תהיה על ידי האמצעי שזכרנו דהיינו שמותיו ית' המתחסים לו ע"ש

השפעות אלה בכיון בהם במחשבת הלב או בהזכיר אותם בפה או צרף אותם בדברים עם התנאים מה שצריך שיחובר לזה וכמ"ש עוד בס"ד.

והנה על היסוד הזה עומד המצא היכולת לאדם להשתמש בנמצאות בשימוש הרוחני וכמ"ש ולפעול פעולות גדולות וחזקות מה שאינו באפשרות השימוש הגשמי וזה כי הנה האדון ב"ה הכין סדרי המציאות וכונניותיהם ע"ז הדרך שכלם נקשרים זה בזה וכלם תלויים בהשפעותיו ית' שזכרנו באופן שכשתמשך א' מן ההשפעות ע"י הזכרת א' משמותיו ית' כמ"ש הנה תולד מזה התולדה עד סוף ההשתלשלות כי הנה הוא ית"ש ימצא לקוראיו באותו השם כפי מה שסידר ורצה ויאיר אותו האור וישפיע אותה ההשפעה שבה תלוי מציאות הענין ההוא המבוקש עד סוף הענין שבגשמיות. ואמנם עוד ענין א' חקק הבי"ת שמו על זה הדרך והוא כי הנה המלאכים כלם בכל מדריגותיהם הנה נמסר בידם כח לפעול פעולות מה שנמסרו להם והנה אינם פועלים בתמידות אלא כפי הסדר שהוסדר להנהגה הטבעית התמידית של העולם. אמנם יש בכחם שיכולים לפעול ממין הפעולה ההיא יותר ממה שפועלים בתמידות וביותר כח וחוזק שלא כסדר התמידי ובה הדרך יפעלו פעמים רבות במעשה הנסים והנפלאות שיחודשו בעולם כפי רצונו ית' בעת שירצה. ואמנם רצה האדון ב"ה ונתן כבוד לשמו שכשיזכר על המלאכים לפי הסדר שסידר דהיינו על מלאכי פעולה א' השם שנתחס לו ית' ע"ש ההשפעה שבה נתלה הענין ההוא כלו הנה יוכרח המלאך לפעול באותו הכח היתר שנמסר בידו לאותה הפעולה כפי מה שיכריחו המזכיר את השם עליו ונמצאו בענין הזה ב' שרשים הא' הוא הזכרת שמו ית' כמי שקורא אותו שיענהו וימשיך ע"ז ממנו השפעה שבהמשכה יחודשו ענינים מה שיחודשו. והב' הכריח את המלאכים ע"י שמו ית' שיפעלו מה שבידם לפעול יתר על הסדר התמידי ואמנם אין שום א' מן הענינים האלה מוחלטים לכל רצונו של האדם אלא מוגבלים בגבולים ובתנאים ומשוערים עד היכן יגיע היכולת להשתמש בהם ובאיזה דרך יצליחו וכבר אפשר שתמנע התולדה ויעוכב הפועל אפי' באותו השיעור עצמו שניתן להשתמש בו כמו שתמנע תולדת השימוש הטבעי ג"כ בגזירתו ית' אם יגזור על זה ואולם לשרש הא' שהוא הזכרת שמו ית' להמשך ממנו ההשפעה ודאי שיצטרך הקורבה אליו ית' והדביקות בו וכל מה שירבה הענין הזה יצלח הדבר ביד העושה אותו וכל מה שימעט יתקשה עליו השגת התכלית. ולשרש הב' אין תנאי זה מצטרך אעפ"י שלא יניח מהיותו עוזר לו אם ימצא כי הנה אחרי שהושם בסגולת השמות האלה שיוכרחו המלאכים בהזכרתם הנה שבו גם הם ככל הכלים הטבעיים שיפעל במשתמש במם כפי רצונו אם ישתמש מהם בדרך שימושם כראוי אכן הדבר ברור שאינו ראוי והגון להדיוט שישתמש בשרביטו של מלך ועל דבר זה אמרו ז"ל ודאשתמש בתגא חלף. ואין היתר בדבר אלא לקדושים הקרובים לו ית' ודביקים בו שישתמשו בזה למה שיוולד ממנו קידוש שמו ית' ועשית רצונו באיזה צד שיהיה וזולת זה אעפ"י שלא תמנע הפעולה למשתמש אם ישמור דרכי השימוש כראוי ענוש יענש על זדונו. וכבר אמרתי שעכ"פ אין הדבר מוחלט אלא מוגבל בגבולות מה שראתה החכמה העליונה היותו נאות וגם באותו הגבול עצמו גזירתו ית' תמנע התולדה כל זמן שירצה כשתגזור חכמתו היות המניע ראוייה ונאותה (דרך ה' ח"ג פ"ב)

6) בספרים שנתחברו על חוכמת האלוהות התברר שאת הידיעה הזאת אי אפשר לשכוח, כוונתי להשגת השכל הפועל, וזאת משמעות דבריו: ותלמודו מתקים בידו. והנה כאשר מצאו האנשים הרעים הבורים את הלשונות האלה נתאפשר להם לשקר ולומר שיצרפו איזה אותיות שירצו ויאמרו: זה השם הפועל ועושה כאשר כותבים אותו או אומרים אותו באופן כזה. אחרי כן נכתבו הכזבים אשר בדה אותם הרשע הבור הראשון. וספרים אלה הגיעו לידי החסידים היראים הפתאים אשר אין בידם קנה-מידה להבחין בו בין האמת והשקר והם הסתירו אותם. אחר-כך נמצאו בעזבונו, ולכן חשבו אותם לנכונים. ובסיכום: פתי יאמין לכל דבר (מו"נ ח"א פס"ב)

7) היו להם גם שם בן שתיים וארבעים אותיות. ידוע לכל מי שמסוגל לתפישה מושגית, שלא ייתכן בשום פנים שארבעים ושתיים אותיות תהיינה מלה אחת. אלא היו אלה מלים מספר אשר סכום אותיותיהן ארבעים ושתיים. אין ספק שמלים אלה מורות בהכרח על עניינים. עניינים אלה קרובים לתפישה אמיתית של עצמותו יתעלה ... דע שדבר זה שהיו מלמדים היה לימוד העניינים שעליהם מורים אותם השמות ולא ביטוי האותיות גרידא, מעורטל מכל תפישה מושגית (שם)

8) מנהג פשוט, שכותבין על המזוזה מבחוץ, כנגד הריח שבין פרשה לפרשה, שדי; ואין בזה הפסד, לפי שהוא מבחוץ. אבל אלו שכותבין בה מבפנים שמות מלאכים, או שמות קדושים, או פסוק, או חותמות, הרי הן בכלל מי שאין להן חלק לעולם הבא: שאלו הטיפשים, לא די להם שביטלו המצוה; אלא שעושיין מצוה גדולה, שהיא ייחוד שמו של הקדוש ברוך הוא ואהבתו ועבודתו, כאילו היא קמיע להנית עצמן, כמו שעלה על ליבם הסכל שזה דבר המהנה בהבלי העולם (הלי' מזוזה, פ"ה ה"ד)

9) דעו רבותי שאין ראוי לנו להאמין אלא בבאחד משלושה דברים הראשון דבר שתהיה עליו ראייה ברורה מדעתו של אדם כגון חכמת החשבון... והשני דבר ששיגו האדם באחד מחמשת ההרגשות, כגון שידע בודאי שזה אדום וזה שחור... והשלישי דבר שיקבל אותו האדם מן הנביאים ומן הצדיקים. וצריך לבעל דעה לחלק בדעתו ובמחשבתו כל הדברים שהוא מאמין בהם, ויאמר זה האמנתי בו מפני הקבלה, וזה האמנתי בו מפני ההרגשה, וזה האמנתי בו מפני הדעה. וכל מי שיאמין בדר אחר, שאינו משלשת המינים האלו, עליו נאמר: פתי יאמין לכל דבר... החלק הגדול והרעה החולה, שכל הדברים שימצא אדם כתובים יעלה על לבו בתחלה שהם אמת וכל שכן אם יהיו ספרים קדמונים (אגרות הרמב"ם, מהדרות שילת ח"ב עמ' תעט, אגרת אל חכמי מונטפשליר על גזירת הכוכבים)